

world of art. Artistic and aesthetic needs include the ability to appreciate the beautiful and strive for it; form spiritual guidelines; preserve and increase the cultural heritage of humanity; to understand art, its manifestations and patterns of development. It is noted that interest plays a key role in the formation of a need, because it acts as a kind of motivational stimulus that prompts a person to act and learn. Interest, as the initial stage of need development, causes an individual to be interested in certain objects, phenomena or activities. This interest is gradually transformed into a persistent desire to satisfy a need arising from experiences, experiences and satisfaction from interacting with the object of interest. It is indicated that at the initial stage, artistic and aesthetic interest can be caused by an accidental acquaintance with a work of art, music or literature. Over time, through repeated impressions and experiences, this interest grows into a deeper awareness of the beauty and significance of art, forming the need for systematic communication with it. Such a need becomes an integral part of a person's spiritual life, contributing to his self-expression, emotional enrichment and harmonious development. It is summarized that artistic and aesthetic interest is an important factor that stimulates the formation of artistic and aesthetic needs. It motivates a person to actively learn about the world of art, develops his aesthetic tastes and beliefs, contributing to a deeper understanding of spiritual values and cultural heritage.

Key words: *interest, personality, artistic and aesthetic needs, formation, art, artistic and aesthetic education.*

УДК 378.147

Поліна Якименко

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

ORCID ID 0000-0002-4233-4098

DOI 10.24139/2312-5993/2024.05/374-382

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

В статті розкрито порівняльний аналіз методів підготовки вчителів початкових класів в Україні та європейських країнах. У дослідженні розглядаються основні аспекти професійної підготовки педагогів у таких країнах, як Фінляндія, Німеччина, Польща та Великобританія, з акцентом на навчальні програми, вимоги до вступу, структуру навчання, практичну підготовку, а також методи викладання та підвищення кваліфікації. Аналізуються переваги і недоліки різних підходів, визначаються ключові чинники, які впливають на ефективність підготовки вчителів початкових класів, а також пропонуються рекомендації щодо покращення української системи підготовки педагогів. Результати дослідження можуть бути корисними для розробки стратегій удосконалення освіти в Україні та для обміну досвідом між країнами.

Освітні тенденції країн ЄС включають інновації в оцінюванні молодших школярів, зокрема через міжнародні дослідження, національні тестування, уточнення критеріїв та використання ІКТ. Професійна підготовка вчителів початкових класів спрямована на підвищення кваліфікації педагогів для

забезпечення якісної освіти та інноваційного розвитку. В Європі активно застосовуються новітні методи навчання та неперервна освіта, що дозволяє вчителям оновлювати свої навички відповідно до вимог сучасного суспільства, що сприяє інтеграції навчальних програм та підвищенню якості освіти в контексті європейських стандартів.

У дослідженні порівнюються методи підготовки вчителів початкових класів в Україні та кількох європейських країнах: Фінляндії, Німеччині, Польщі та Великобританії. Аналіз показує, що в усіх цих країнах підготовка вчителів є тривалою, інтегруючи теоретичні знання та значну практичну підготовку, з особливою увагою до інклюзивної освіти та постійного професійного розвитку. У Фінляндії процес підготовки є найбільш конкурентним, у Німеччині та Великобританії реалізуються спеціалізовані курси та альтернативні програми, а Польща акцентує увагу на поєднанні теоретичних знань з практичним досвідом. Зазначено, що досвід цих країн може бути корисним для удосконалення підготовки педагогів в Україні та інших країнах, оскільки вони орієнтовані на високі стандарти освіти, інклюзивність та інтеграцію сучасних технологій.

Ключові слова: євроінтеграція, початкові класи, комунікативні навички, підготовка вчителів, педагогічні технології, професійна діяльність, європейські стандарти.

Постановка проблеми та аналіз актуальних досліджень.

Дослідження порівняльного аналізу методів підготовки вчителів початкових класів в Україні та європейських країнах є актуальним і необхідним для вдосконалення національної освітньої системи, підвищення кваліфікації вчителів, а також для розвитку інноваційних підходів у навчанні молодших школярів. Вчителі початкових класів відіграють ключову роль у формуванні основ знань, навичок та особистісного розвитку дітей. Оскільки освітні системи України та європейських країн постійно змінюються, важливо вивчати різні підходи до підготовки педагогів, щоб підвищити ефективність навчального процесу. З огляду на інтеграцію України в європейські структури, особливо в контексті реформування освітньої системи, порівняння практик підготовки вчителів надає змогу запозичити найкращий досвід європейських країн для адаптації до українських реалій (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023; Петухова, 2007; Ярова, 2018).

Європейські країни мають різні моделі підготовки вчителів початкових класів, від яких Україна може отримати цінний досвід. Дослідження методів, використаних в таких країнах, як Фінляндія, Німеччина, Польща чи Великобританія, дозволяє виявити найефективніші підходи, що враховують специфіку національних традицій та культур. Враховуючи швидкий розвиток технологій, сучасні

методи навчання і новітні педагогічні інструменти, порівняльний аналіз допомагає виявити передові технології і практики, що дозволяють вчителям адаптуватися до нових викликів і ефективно працювати з молодшими школярами. У межах порівняльного аналізу варто обґрунтувати, як різні країни вирішують питання рівного доступу до якісної освіти для дітей початкових класів, включаючи соціально незахищені верстви населення, що особливо актуально нині для України, де освітня нерівність є значною проблемою.

Метою статті є порівняльний аналіз методів підготовки вчителів початкових класів в Україні та європейських країнах.

Виклад основного матеріалу. Освітні тенденції країн ЄС відображаються в інноваціях оцінювання молодших школярів, зокрема через: інтернаціоналізацію оцінювання під впливом міжнародних досліджень; поширення національного оцінювання; уточнення критеріїв оцінювання за виконанням курикулуму; застосування різних видів оцінювання для об'єктивності результатів; вступне тестування для визначення готовності до навчання; публікацію результатів національних тестувань; розширення дисциплін у тестуваннях; використання ІКТ в тестуваннях; запровадження формульованого оцінювання та розвитку культури оцінювання.

Професійна підготовка вчителів початкової школи в Європі розглядається як спосіб забезпечення суспільства висококваліфікованими кадрами та засіб як для досягнення лідерства в світовій економіці та розвитку інновацій (Лазаренко, Візнюк, 2023; Петухова, 2007).

Професійна підготовка вчителів початкової школи в країнах Європи здійснюється в контексті сучасних освітніх і соціальних процесів, що сприяє формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних відповідати на виклики сьогодення та забезпечити розвиток ефективної системи освіти (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023).

Вчителі початкових класів виконують одну з найбільш відповідальних ролей у формуванні основ знань, навичок та соціальних цінностей у дітей. Підготовка педагогів на високому рівні дозволяє забезпечити якість початкової освіти, що в свою чергу впливає на розвиток суспільства в цілому. Країни Європи приділяють велику увагу формуванню конкурентоспроможних кадрів, що сприяє інноваційним процесам і підвищенню рівня економіки. Європейська освітня політика сприяє розвитку єдиного європейського освітнього

простору, що дозволяє гармонізувати систему освіти, зокрема, підготовку вчителів. Врахування європейських стандартів у підготовці педагогів створює можливості для інтеграції навчальних програм та забезпечує відповідність міжнародним вимогам, що особливо важливо для країн, які прагнуть до європейської інтеграції.

Зміни у суспільстві, такі як соціально-економічний розвиток, потребують постійного удосконалення освітньої системи, в тому числі професійної підготовки вчителів. У країнах Європи акцент робиться на застосуванні новітніх концептуальних підходів, що дозволяють адаптувати освітні програми до змінюваних умов. Водночас важливою є ідея переходу від традиційних методів навчання до активних, конструктивних підходів, які сприяють розвитку творчих і критичних здібностей у студентів. Модернізація освіти вимагає постійного вдосконалення професійних навичок педагогів. Тому в країнах Європи створено систему неперервної освіти для вчителів, що включає безперервний розвиток через навчання, практичний досвід, а також співпрацю університетів і шкіл. Така система дозволяє вчителям постійно оновлювати свої знання та навички відповідно до сучасних вимог освіти (Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023; Петухова, 2007).

Рис. 1. Ключові аспекти професійної підготовки вчителів початкової школи в країнах Європи

Впровадження європейських стандартів навчальних програм допомагає студентам отримувати необхідні теоретичні та практичні знання, що сприяють формуванню професійної компетентності. Вибір методів навчання, зокрема активних методів (дискусії, дослідження,

творчі роботи), дозволяє студентам розвивати креативність, самостійність і здатність до розв'язання проблем, що відповідає сучасним вимогам до професійного розвитку вчителя, який має бути готовим до викликів нового часу. Письмові роботи, екзамени та тестування є важливими інструментами для оцінки знань та навичок студентів. Однак важливою частиною підготовки є також практика в реальних умовах, яка організовується неперервно, протягом усього навчання, що надає можливість майбутнім педагогам набути досвіду й застосовувати набуті знання на практиці.

У країнах Європи приділяється значна увага моніторингу та оцінці ефективності неперервної професійної освіти, що реалізується через гнучкі моделі фахової підготовки, зокрема індивідуальні освітні траєкторії, які передбачають (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023; Ярова, 2018):

- 1) розробку критеріїв і форм перевірки якості професійної підготовки для вдосконалення процесу навчання;
- 2) забезпечення контролю за якістю підготовки вчителів;
- 3) інформування суспільства про ефективність професійного навчання;
- 4) розвиток академічної мобільності, що сприяє збагаченню педагогічної освіти через участь у європейських програмах.

Оцінювання професійної підготовки вчителів початкової школи в Європі здійснюється за такими критеріями як ґрунтовність знань з фундаментальних дисциплін, що складають основу національного курикулуму, та вміння керувати своїми діями в педагогічній діяльності (планування, моніторинг, оцінювання, викладання, управління навчальним процесом та діяльністю учнів).

Підготовка вчителів початкових класів у країнах, таких як Фінляндія, Німеччина, Польща та Великобританія, має свої особливості, хоча всі ці країни орієнтуються на високу якість освіти та професіоналізм педагогів (Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

Таблиця 1

Порівняння ключових аспектів підготовки вчителів у країнах ЄС

Критерії	Характеристика
1	2
Фінляндія	
Вимоги до вступу	Вступ до педагогічних факультетів дуже конкурентний, і лише близько 10% кандидатів проходять відбір. Для того, щоб стати вчителем початкових класів у Фінляндії, кандидати повинні мати ступінь магістра.
Навчальна програма	Вчителі проходять глибоке навчання, яке поєднує теоретичні дисципліни з практикою. Вони вивчають не лише педагогіку, але й психологію, методику навчання та управління класом. Важливою складовою є практичне навчання в школах, яке триває кілька місяців.
Методи навчання	Фінська система орієнтована на інноваційні методи, що стимулюють критичне мислення, творчість та активну участь учнів. Вчителі мають високу свободу у виборі методів навчання.
Безперервний професійний розвиток	Вчителі регулярно проходять курси підвищення кваліфікації та обмінюються досвідом з іншими педагогами.
Німеччина	
Вимоги до вступу	В Німеччині для того, щоб стати вчителем початкових класів, необхідно пройти тривале навчання, яке складається з кількох етапів: бакалавр та магістр, а також практика в школах, що займає приблизно 5–7 років.
Навчальна програма	Підготовка вчителів включає теоретичне навчання в університетах та інтенсивну практику. Однак більшість вчителів проходять додаткові курси та тренінги для удосконалення своїх навичок.
Методи навчання	У Німеччині велика увага приділяється методам класичного навчання, а також інтеграції новітніх технологій у процес навчання.
Професійний розвиток	Вчителі повинні проходити регулярне навчання впродовж кар'єри, зокрема з питань інклюзивної освіти та нових педагогічних методів.
Польща	

Продовження Таблиці 1

1	2
Вимоги до вступу	В Польщі для того, щоб стати вчителем початкових класів, необхідно закінчити педагогічний факультет університету або спеціалізовані педагогічні училища. Навчання триває 3-5 років.
Навчальна програма	Програма включає як теоретичні, так і практичні дисципліни. Вчителі також проходять стажування та практику у школах.
Методи навчання	У Польщі активно використовуються сучасні методи навчання, а також інтерактивні та мультимедійні технології.
Професійний розвиток	Вчителі постійно навчаються на курсах підвищення кваліфікації, зокрема в галузі інклюзивної освіти та нових методик викладання.
Великобританія	
Вимоги до вступу	Для того, щоб стати вчителем початкових класів у Великобританії, необхідно пройти бакалаврську програму (англ. "Primary Education Degree") або програму через альтернатива-програми (напр., Teach First).
Навчальна програма	Вчителі проходять навчання, яке поєднує теорію з практикою. Важливим аспектом є програмні курси з управління класом і психології.
Методи навчання	У Великобританії акцент робиться на інклюзивність, технології та інноваційні методи навчання. Вчителі використовують різноманітні методи, включаючи проектну роботу, критичне мислення та інтерактивні технології.
Професійний розвиток	Вчителі мають обов'язок проходити регулярне підвищення кваліфікації, часто за допомогою програм, що підтримують Міністерство освіти Великобританії.

Зазначимо, що у всіх цих країнах підготовка вчителів початкових класів включає тривале навчання з великою кількістю практики, інтенсивну педагогічну підготовку та сфокусованість на інклюзивній освіті. Вчителі повинні мати високий рівень кваліфікації та бути готовими до постійного професійного розвитку. У Фінляндії, напр., процес підготовки є найконкурентнішим, з високими вимогами до кандидатів. У Німеччині та Великобританії підготовка часто включає

спеціалізовані курси або альтернативні програми. Польща орієнтується на поєднання практичного досвіду з теоретичними знаннями. Таким чином, всі ці країни активно розвивають свої освітні системи, а їхні методи підготовки вчителів можуть служити зразком для інших країн, зокрема для України, в прагненні до високої якості освіти та професіоналізму педагогів.

Висновок. Порівняльний аналіз методів підготовки вчителів початкових класів в Україні та європейських країнах Усі країни, що розглядаються (Фінляндія, Німеччина, Польща та Великобританія), демонструють високі стандарти підготовки вчителів початкових класів, що включають інтеграцію теоретичних знань та практичного досвіду, а також акцент на безперервному професійному розвитку педагогів. Кожна країна має свої унікальні підходи, але всі вони спрямовані на формування висококваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати інноваційні методи навчання та забезпечувати якісну освіту для учнів. Особливістю є також увага до інклюзивності та інтеграції сучасних технологій у навчальний процес. Тому досвід цих країн може слугувати цінним орієнтиром для покращення професійної підготовки вчителів початкової школи в інших країнах, включаючи Україну.

Подальші перспективи підготовки вчителів початкових класів у країнах Європи та в Україні включають інтеграцію новітніх технологій у навчальний процес, що дозволить вчителям використовувати цифрові інструменти для підвищення ефективності навчання та адаптації до потреб сучасних здобувачів освіти, що значно покращить якість професійної підготовки вчителів та сприятиме підвищенню загального рівня освіти в країнах Європи та Україні.

ЛІТЕРАТУРА

- Курлянд, З. Н. (2019). Формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*, 19 (2), 17-22 (Kurliand, Z. N. (2019). Formation of a creative pedagogical position of future teachers in the process of professional training. *Innovative Pedagogy*, 19(2), 17-22).
- Лазаренко, Н., Візнюк, І. (2023). Моніторинг забезпечення якості професійної освіти педагогів в контексті євроінтеграції. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: <http://surl.li/qikymh> (Lazarenko, N., Vizniuk, I. (2023). Monitoring of ensuring the professional quality of teacher education in the context of European integration. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(1\)-2](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(1)-2))
- Паламарчук, О., Візнюк, І., Габа, І. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. *Наукові інновації та передові технології. Серія: Психологія*, 12(26), 643-654 (Palamarchuk, O.,

Vizniuk, I., Haba, I. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. *Scientific innovations and advanced technologies. Series: Psychology*, 12 (26) 643-654).

Петухова, Л. Є. (2007). *Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища* : монографія. Херсон : Айлант (Pietukhova, L. Ye. (2007). *Theoretical foundations of primary school teacher training in an information and communication pedagogical environment*: monography. Kherson : Ailant).

Ярова, О. Б. (2018). *Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу* (дис. ... доктора пед. наук : 13.01.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки). Київ (Iarova, O. B. (2018). *Trends in the development of primary education in the countries of the European Union* (dys. ... doctor ped. nauk : 13.01.01). Kyiv.

SUMMARY

Yakymenko Polina. Comparative analysis of primary school teacher training methods in Ukraine and European countries.

The article presents a comparative analysis of primary school teacher training methods in Ukraine and European countries. The study examines the main aspects of teacher training in countries such as Finland, Germany, Poland and the United Kingdom, with an emphasis on curricula, entry requirements, training structure, practical training, as well as teaching and advanced training methods. The advantages and disadvantages of different approaches are analyzed, key factors that affect the effectiveness of primary school teacher training are identified, and recommendations are offered for improving the Ukrainian teacher training system. The results of the study may be useful for developing strategies for improving education in Ukraine and for exchanging experience between countries. Educational trends in EU countries include innovations in the assessment of younger students, in particular through international research, national testing, clarification of criteria and the use of ICT. Primary school teacher training is aimed at improving the skills of teachers to ensure high-quality education and innovative development. In Europe, the latest teaching methods and continuous education are actively used, which allows teachers to update their skills in accordance with the requirements of modern society, which contributes to the integration of curricula and improving the quality of education in the context of European standards.

The study compares the methods of training primary school teachers in Ukraine and several European countries: Finland, Germany, Poland and the UK. The analysis shows that in all these countries, teacher training is long-term, integrating theoretical knowledge and significant practical training, with special attention to inclusive education and continuous professional development. In Finland, the training process is the most competitive, in Germany and the UK specialized courses and alternative programs are implemented, and Poland emphasizes the combination of theoretical knowledge with practical experience. It is noted that the experience of these countries can be useful for improving teacher training in Ukraine and other countries, as they are focused on high standards of education, inclusiveness and integration of modern technologies.

Key words: *European integration, primary classes, communication skills, teacher training, pedagogical technologies, professional activity, European standards.*